

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA
ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ

UKRAINIAN LABOR NEWS

Адреса:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

Address:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

PIK VIII. Ч. 105 (848). ЧЕТВЕР, 2. ВЕРЕСНЯ 1926. WINNIPEG, MAN. THURSDAY, SEPTEMBER 2nd, 1926. No. 105 (848). VOL. VIII.

КОЛО ЛЕНІНГРАДУ ПІШОВ НА ДНО КОРАБЕЛЬ "БУРЕВІСТНИК".

Останні звідомлення кажуть, що втопилося поверх 200 осіб, переважно жінок і дітей робітників з Кронштаду.

ЛЕНІНГРАД, 30. серпня. — "Буревістник" з 563 пасажирами, переважно жінками й дітьми, ційно вирушив з Ленінграду до Кронштаду, пливучи через густу мряку, коли перед ним з'явився несподівано німецький корабель "Грайне". Старожили уникнути зіткнення, російський корабель вдарив у каміну пристань і пробила велику діру. Він затонув так скоро, що приблизь на поміч інших кораблів не багато змогли.

КРОНШТАДТ, 31. серпня. — Останні обчислення вказують, що при затопленні корабля "Буревістник" втратило життя більше як 200 пасажирів. Більшість з них походили з Кронштаду. Були це переважно робітники та їхні родини, що верталися з Ленінграду, куди їздили відсвяткувати неділю.

Рамсей МекДоналд і Лойд Джордж атакують консервативний уряд

БРИТІСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РІШИВ ПРОДОВЖИТИ ВИМКОВИЙ СТАН З ОГЛЯДУ НА СТРАЙК МАЙНЕРІВ.

Всі поправки робітничих послів були відкинені. — Спікер відключив з засідання майнерського посла Джека Джонса за обструкцію.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Рамсей МекДоналд і Дейвід Лойд Джордж атакують сьогодні уряд за його становище до майнерського страйку.

МекДоналд атакував уряд за його безчестність у страйку, який завтра розпочинає свій п'ятий місяць. Він апелював до уряду розпочати переговори і звести обидві сторони до купи.

Лойд Джордж сказав, що уряд не повинен трактувати майнерів так, немов би він воював з чужоземним ворогом.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Палата послів прийняла 332 голосами проти 91 законопроект уряду, який продовжує ще на один місяць вимковий стан в зв'язку з майнерським страйком. Посли були скликані на спеціальну сесію парламенту виключно для продовження вимкового стану.

Робітничі послы старалися за всяку ціну недопустити до продовження вимкового стану, однак всі їх поправки були відкинені. Вони відкрито говорили, що поліція брутально здавлено діяльність страйкуючих майнерів.

В один час обструкція зі сторони робітничих послів була така велика, що спікер суспендував посла Джека Джонса, завзятого оборонця майнерів.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Парлямент прийняв сьогодні 225 голосами проти 100 внесок уряду, щоб сьогодні вечером відложити парламент до 9. листопада.

Філіппіни домагаються незалежності від ЗСЛ. Держав.

Помимо вета гов. Вуда, філіппінський парламент рішив перенести плебісцит над питанням незалежності.

МАНІЛА, Філіппіни, 31. серпня. — Помимо вета американського губернатора Вуда, філіппінська палата послів ухвалила вчора законопроект про переведення плебісциту на островах над питанням незалежності Філіппін від Злучених Держав.

Місяць тому назад цей законопроект перейшов у сенат і тепер піде до президента Куліджа для затвердження.

ВАШИНГТОН, 24. серпня. — Подковник Кармі Томсон, особистий відпоручник президента Куліджа, який обіздає Філіппіни і студіює тамошні відносини, переслав до американського уряду свої уваги, які звучать:

Філіппіни можуть стати політично самостійними лише тоді, коли фінансово піднесуться так, що зможуть самі собою правити та вповинити всі свої зобов'язання з хвилею, як Злучені Держави відключуть свою адміністрацію.

Здає до цього прийде, треба перше всього поборити повновасти губернатора Вуда, бо лише в той спосіб процес незалежності Філіппін буде прискорений.

Подковник Томсон погоджується з генералом Вудом, що така переходова стадія буде тривати 25 років.

ПОВСТАНЦІ В СІРІЇ ВІДНОВИЛИ БОРОТЬБУ З ФРАНЦУЗАМИ.

Під час боротьби між повстанцями а Французами на вулицях Дамаску убито 17 осіб і спалено 9 склепів.

ДАМАСК, Сирія, 30. серпня. — Рівночасно з назначенням Августа Анрі де Понсо високим французьким комісарем в Сирії на місце Анрі де Жувенала, розпочалася боротьба між французьким військом а повстанцями в трох ріжних і широких розкинутих частях Сирії.

Депеша каже, що цілу ніч форти Дамаску бомбардували повстанці, які концентрували свої сили коло міста, і остаточно повстанці ввійшли до міста, де звели боротьбу з французьким військом.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Депеша з Сирії до "Дейлі Нюз" каже, що недавно тому пов-

ПОДЯКА ВІД МАЙНЕРСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В БЕВЕРЛІ, АЛТА.

Майнерська юнія дякує ТУРФДіму за концерт Дівочої Мандолінової Оркестри в користь страйкуючих майнерів.

Відділ Майнерської Федерації в Беверлі, Алта., де відбувається тепер страйк майнерів, надіслав до товариства Український Робітничо-Фармерський Дім у Вінніпегу й Едмонтоні листа такого змісту:

Беверлі, Алта., 18. серпня 1926. Товариші!

Члени цієї організації порушили мені написати до Вас і подякувати Вам за знаменитий концерт, який Українська Дівоча Мандолінова Оркестра дала в театрі Ріято в Едмонтоні в користь страйкуючих майнерів цього округу, та за успіх, до якого причинилися в великій мірі ваші організації.

Гроші, що прийшли з цього концерту, були дуже потрібні й дали нам спроможу виплатити допомогу, якої ми не буди-бали в іншому випадку.

Якщо прийде такий час, що ми мали-б змогу віддячитися Вам за цю ознаку солідарності, ми просимо повідомити нас про це, а ми зробимо все в наший силі.

Дякуючи Вам ще раз, Ваш за солідарність, Л. Смит, секретар.

АМБАСАДА НЕ ЗАКРИВАЄ ГРІЗНОГО ПОЛОЖЕННЯ В ЕСПАНІЇ.

Еспанське посольство в Лондоні повідомило пресу, що можливо наложено цензуру на відомості з Еспанії.

ЛОНДОН, 30. серпня. — Еспанська амбасада повідомила пресу, що з огляду на грізне положення в Еспанії можливо, що наложено цензуру на відомості з Еспанії.

Амбасада не сказала нічого відносно погодоски, що група офіцерів армії загрожують владі генерала Прімо де Ривери, диктатора-премієра, наслідком чого вся телеграфічна й телефонічна комунікація зістала застановлена.

Депеші з прикордонних місцевостей повідомляють, що еспанські залізничні відділи в руки цивільної гвардії і що до Танжеру, в Мароко, відплили три еспанські військові кораблі.

Депеша з Бордо під датою 3. серпня повідомляла, що серед еспанської артилерії та інженерського корпусу панує неспокой. Кількох офіцерів арештовано або здеградовано за те, що вони не одобрявали нового способу назначування офіцерів, заведеного премієром де Риверою.

РІЖНІ ВІСТІ.

НОВИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІСАР ДЛЯ СІРІЇ.
ПАРИЖ, 28. серпня. — Август Анрі Понсо, директор африканських і близько-східних справ у французькому міністерстві закордонних справ, зістав назначений високим комісарем Сирії на місце Анрі де Жувенала.

Понсо був перше французьким генеральним консулом у Монреалі. Він був головою французької місії до Штету в 1920 році і був делегатом на мирову конференцію з Ріфами в місяці квітні ц. р.

ПЕРЕВОЗИВ АМУНІЦІЮ З АМЕРИКИ ДО МЕКСИКА.
НОГАЛЕС, Аризона, 31. серпня. — Мексиканські цюві владі в місті Ногалес, що лежить через кордон від цього міста, захопили 25,000 набоїв амуніції, яку вів в автомобілі чоловік на ім'я Нороско. Пачкаря амуніції арештовано.

ГЕНЕРАЛ ВУ ПЕЙ-ФУ РАНЕНИЙ ЧЕРВОНИМИ.
ШАНГАЙ, Китай, 31. серпня. — Повідомляють, що генерал Ву Пей-Фу, командант "союзних" реакційних військ, зістав ранений у боротьбі з кантонською червоною армією.

ПІДЧАС ГУРАГАНУ ЗГІНУЛО 25 ЛЮДЕЙ.
НЬО ОРЛІНС, Луїзіяна, 30. серпня. — Останні обчислення вказують, що під час гурагану, який навістив минулої середи подушеву Луїзіяну, втратило життя 25 осіб.

РОЗСТРІЛЯЛИ КИТАЙСЬКОГО РЕДАКТОРА.
Жандармерія китайського генерала Ву Пей-Фу розстріляла 6. серпня на вулицях Пекіну редактора Лін Пей-Шуя за вміщення неприхильних статтів проти Ву Пей-Фу.

ЗЕМЛЕТРУС ЗРОБИВ БАГАТО ШКОДИ НА АЗОРСЬКИХ ОСТРОВАХ.

Під час землетрусу багато осіб було убитих і ранених. — Місто Горта, столиця острова Фаяль, лежить в руїнах.

ВАШИНГТОН, 31. серпня. — Американський консул у Горті, на острові Фаяль, повідомив сьогодні державний департамент, що Азорські острови навістив великий землетрус, який наробив багато шкоди в майні і людському життю. Землетрус уважають найсильнішим в історії островів.

Азорські острови лежать на Атлантицькому океані, на захід від Португалії. Горта є столицею острова Фаяль, який має около 25,000 населення.

ЛІСБОНА, Португалія, 31. серпня. — Сильний землетрус, який навістив сьогодні остров Фаяль в Азорах, переминив частину міста Горти в руїни. Депеша каже, що були убиті і багато ранених. Подробіть про землетрус немає.

ГОРТА, Азорські Острови, 31. серпня. — Три четвертинні цього міста були знищені або ушкоджені сьогодні землетрусом, величина якого ще невідомо. Уважають, що багато осіб, було убитих або ранених.

ГРЕЦІЯ, ІТАЛІЯ Й МЕКСИКО ТАКОЖ НАВИЩЕНІ ЗЕМЛЕТРУСОМ.

АТЕНИ, Греція, 31. серпня. — Деякі частини Греції навістив вчора землетрус. Центром землетрусу були Атени, де завалилося кілька домів. Багато домів завалилося також у Спарті й Леонідоні. Навіщив сюди звідомлення кажуть, що кілька осіб було ранених.

РИМ, 31. серпня. — Звідомлення зі всіх італійських обсерваторій потвердили сьогодні згодом, що центром вчорашнього землетрусу було Егейське море, на половині дороги між Грецією а Малою Азією. Був це третій сильний землетрус, що потряс східним Середземним морем в останніх шістьох місяцях.

Вчорашній землетрус давсти відчутти більше або менше здовж Адрійського побережжя, від Анкони до Таранто, як також по цілій Сицилії. Шкоди не було ніякої.

МІСТО МЕКСИКО, 31. серпня. — Сильний землетрус навістив місто Тегуантепек і велику частину степу Оаксакка. Подробіть про землетрус не отримано.

ЗЕМЛЕТРУС В АЛЯСЦІ.
КОРДОВА, Аляска, 28. серпня. — Протягом ночі що околиці навістили 2 землетруси.

НЕ ВПУСТЯТЬ НІКОГО З РОДИНИ РОМАНОВИХ ДО С.Р.С.Р.

МОСКВА, 31. серпня. — Перший член родини Романових, що пробував повернути до Радянського Союзу, стрінув сьогодні гострий відпір.

Бувши велика княгиня Ксенія Романова, дочка Олександра II, написала до одеського Центрального Виконавчого Комітету листа, в якому просила дозволу повернути до С.Р.С.Р. Бувши велика княгиня є те-

пер в Італії. Вона каже, що бажає перебраться в посідання колишню свою велику дітню палату в Ливадії, на Кримі, яку подарував її цар Олександр і яка тепер переминена на санаторію для робітників.

Радянська влада відмовилася сповинити просьбу, заявляючи, що нікому з родини Романових не буде дозволено жити в Радянському Союзі.

НІМЕЦЬ ПЕРЕПЛІВ АНГЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ НАЙСКОРШЕ ЗА ВСІХ.

ДОВЕР, Англія, 30. серпня. — Ернест Віркеттер, німецький пливач, переплив сьогодні Англійський канал. Він увійшов до води на французькому боці в год. 1.35 сьогодні досвіта, а вийшов на беріг на англійському боці в год. 2.15 сьогодні по полудні.

Це значить, що він переплив канал за 12 годин і 40 мінут, або близько дві години скорше, як американська пливачка Гертруда Едерле. Цим Віркеттер побив всі дотеперішні рекорди щодо переплиття каналу.

Американська пливачка Гертруда Едерле, що перша з жінок переплила Англійський канал, вислала Віркеттерові градуляційну телеграму, в якій вивала його на перегони в переплиттю каналу слідууючого літа. Німецький пливач заявив, що приймає визов Американки.

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
 Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.
 Geo. Lalchak, President.
 Subscription per year \$4.00
 Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
 газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.
 Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман. Ю. Ляльчак, голова.
 Передплата на рік \$4.00
 Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

ЩЕ ПРО ДОМІНЯЛЬНІ ВИБОРИ.

Допиши в нашій робітничо-фармерській пресі і листи до Головного Українського Агітпрокому Комуністичної Партії Канади в справі виборів свідчать про незвичайний зріст зацікавлення політичним життям цієї країни серед українських робітників і фермерів. Найбільш потішним фактом є те, що наші політично свідомі робітники і фермери по всіх провінціях цікавилися власне незалежним від старих, буржуазних партій політичним робітничо-фармерським рухом.

На жаль самотній робітничо-фармерський політичний рух в Канаді не розвивується ще так, щоб робітники і фермери мали скрізь своїх кандидатів у виборах. Через те в багатьох виборчих округах різних провінцій, де немає робітничих або фармерських кандидатів, перед свідомими робітниками і фермерами винують питання, що їм робити, тобто, на кого голосувати. Є ще й такі округи, що в них кандидують такі кандидати, що налівають себе ліберально-прогресивними, прогресивно-ліберальними, фармерсько-робітничо-ліберальними, фармерсько-ліберальними і т. д. Це такі кандидати, що їх поширюють два або три політичні угруповання, в протиставленню до консервативних кандидатів. Остаточно є між фармерськими кандидатами деякі замасковані консервати і ліберали, що призначені до фармерських організацій задля політичної кар'єри. З усіма такими кандидатами свідомі своїх інтересів фермери і робітники мають клоїти і запитувати, що їм робити: голосувати на цих кандидатів, чи поборювати їх?

ГОЛОСУЙТЕ НА РОБІТНИЧИХ І ФАРМЕРСЬКИХ КАНДИДАТІВ.

Перше вогні робітники і фермери в таких виборчих округах, де є робітничі або фармерські кандидати (розуміється такі кандидати, що їх поставили робітничі або фармерські відповідальні організації, а не такі, як Мінгайчук), повинні безумовно голосувати тільки на таких своїх кандидатів. Правда, що між ними є й такі кандидати, котрі не мають на увазі добра працюючих мас, лише свої власні інтереси, задля яких вони призначені до робітничих і фармерських організацій. Але все одно їх треба підтримати. За те, що таким непершим політикам вдалося здобути номінації, винні самі ті, що їх номінували. Коли вони пініше будуть ардидувати робітничо-фармерські інтереси, то робітники і фермери навчаться вибирати інших представників в своїх організаціях для заступництва їхніх інтересів.

Робітничі і фармерські кандидати все таки відповідальні перед робітничими і фармерськими організаціями, які можуть їх бодай до певної міри дисциплінувати або й викинути з своїх рядів і більше не ставити їх на відповідальні становища. Цього не можуть робітники і фермери зробити з представниками буржуазних партій. Робітничі і фармерські кандидати все таки зобов'язані притримуватися певної програми, що влючає в собі домагання в інтересах робітників і фермерів. А кандидати буржуазних партій зобов'язані поборювати ці домагання робітників і фермерів і підтримувати інтереси капіталістично-видавчува.

Такі становища доведуться зайняти і супроти таких робітничих або фармерських кандидатів, поставлених робітничими або фармерськими організаціями, проти яких ліберальна партія не поставила своїх кандидатів, тільки залишила їм чисте поле до боротьби з кандидатами консервативної партії. Правда, що між ними є деякі кандидати, що не багато ризикує від лібералів, але є й такі, що ліберали не ставили проти них своїх кандидатів, бо не мали для себе ніяких вигод на успіх.

НЕ ГОЛОСУЙТЕ НА КАНДИДАТІВ ПАРТІЇ КАПІТАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИ.

Робітники і фермери не повинні голосувати на кандидатів консервативної і ліберальної партій, бо це партії капіталістичної класи, інтереси якої в лонієм протидіють і протинні інтереси працюючих мас. Обі ці партії служать капіталістам, обороняють їхні інтереси, допомагають визискувати робітників і фермерів, поборюють амагання й боротьбу працюючих мас проти висискувачів і стоять на сторожі теперішнього несправедливого суспільного ладу.

Особливо завзятим і смертельним ворогом вивольних амагань і інтересів працюючих є консервативна партія. Вона є неприйнятним ворогом не лише комуністичного і радикального робітничого руху, але робітничих і фармерських організацій та їхнього постулу взагалі. Це та сама партія, що в 1919 р. нещадно ардидувала вінніпегський генеральний страйк і протягом 40 мінут провела законодавство, на основі якого можна потайно, без суду і без попереднього доказу провини, депортувати навіть британських уроженців, за їхню участь у боротьбі робітничої класи проти капіталістичного висиску. Консервативна партія особливо ненавидить чужинське населення в Канаді! Це та сама партія, що під час війни відобрала десяткам тисяч канадських натуралізованих горожан їхні громадянські права, плямуючи їх, як ворогів Канади, яку вони своєю важкою працею годують і багатують. Це та сама партія, що її кандидати на сході Канади зараз нащадують на канадських громадян чужинського походження і закликають, щоб їм не давати таких самих прав, як прочим громадянам цієї країни. Підпрати консервативні і голосувати на консервативних кандидатів можуть лише такі українські особняки, що цілковито вилучені з честі, продажні агенти і безвідповідальні політичні тумани.

Консервативна партія має бідність в невідповідальному перед ніким сенаті. Той сенат видав всяке законодавство, що хоч трохи сприяло інтересам робітників або фермерів. Вістарчить вказати на законопроекти, що відносилися до побудовання деяких галузів сіварської залізничної на заході, що дуже потрібні для фермерів, або про пенсію на старість, поправки до імміграційного і натуралізаційного законів, законопроекти, що мали-б алагодити протиробітничі закони, встановлені в минулому консерватами. Все це сенат кинув до коша. Але це непе-

решкадзе Місено і його підголоскам повново обманувати робітників і фермерів, що бунім то консервати зроблять для них щось доброго, коли дістануть владу в свої руки.

Робітники і фермери повинні добре пам'ятати, що як вовкам не можна довірити опини над вищими, так капіталістичним представникам не можна довірити заступництва інтересів працюючих мас.

СТАВТЕ СВОЇ ДОМАГАННЯ КАНДИДАТАМ.

Ми свідомі того, що так довго, як влада буде в руках представників капіталістичної класи, дійсної полєкції для працюючих мас нема що очікувати. Для робітників і фермерів добро може зробити тільки робітничо-фармерське правительство. Та все-ж таки, поки встановлення робітничо-фармерської влади буде можливе, ми мусимо боритися за такі уступки в користь наших інтересів, які лише можливо здобути від капіталістичного правительства.

Через те ми повинні ставити скрізь свої негайні домагання, здійснення яких допоможуть зміцненню нашого економічного і політичного становища і послужать за сильнішу основу до дальшої боротьби за цілковите звободження від капіталістичного висиску і панування. Ці домагання треба ставити на всіх передвиборчих мітингах для пропаганди і виявлення становища кандидатів у відношенню до них. Робітничих і фармерських кандидатів треба на тих мітингах зобов'язати підтримувати такі домагання і після вибору за них боритися в парламенті та поза парламентом.

Найважливішими негайними домаганнями працюючих Канади під теперішню хвилю є:

Всім-годинний день і п'ятиденний тиждень праці та всекрива мінімальна заробітня плата.

Скасування всего протиробітничого законодавства, що міститься головно в імміграційному і натуралізаційному законах та кримінальному кодексі.

Лєгалізування (законне визнання права) мирного пікетування, поправкою 501 секції кримінального кодексу.

Скасування права вживання військо в індустриальних спорах (як це роблено під час страйків в Новій Шкотії).

Скасування виборчих депозитів і права для трейд-юній складати фонди для робітничих політичних цілей.

Натуралізація (видавання горожанських паперів) без дискримінації і скасування постанов про депортацію, які видано при помочи "ордер ін кавісін" консерватами в 1919 р.

Звободження політичних в'язнів в Альберті і Новій Шкотії.

Скасування так званого "закону північно-західних територій", який позбавляє робітників Альберті права суду перед лавою присяжних.

Встановлення державної асерурації проти безробіття, без оплати зі сторони робітників.

Скасування федеральної допомоги (гренту) для мілітарно-кадетського випускування молоді.

Оплатування капіталу на сплату воєнного дову.

Повне визнання Радянського Союзу і уділення йому кредитів.

Побудування потрібних для фермерів західних провінцій сіварських залізничних галузів.

Националізація копалень і залізниць без відшкодування і зниження фрейтвоя оплат для фермерів.

Националізація банкової системи і поставлення її на услужах інтересів фармерських кооперативних організацій і націоналізованих індустрий.

Скасування сенату.

Скасування так званого "Бритіш Норт Америка Екст-у" та домагання самовизначення і цілковитої суверенности Канади.

Торонто, 27. серпня 1926. *М. Попович.*

АНГЛІЙСЬКА ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗАВМИРАЄ.

Я щойно подорожував з Нью-Йорка до Таймаса в лонж туди манної та брудної річки Тайн. О, яке це жалке видовище! Уяви собі на обох берегах брудної річки, де завжди поноситься отруєний сірий туман, безкрайне нагримадження заводів, фабрик, майстерень та корабельні. Як скільки димарю, що видко безліч смієвих димарів, що скидаються на чудернацькі трави і нїби виривають з моря чорних дахів. Від Нью-Йорка до моря могутній англійський капіталізм збудував величезний промисловий осередок. Об'єк Сейнт-Лавренс і Сейнт-Петер, з їхніми величезними тартамакми, фабриками угнювання і іншими хемічними заводами. Проти них розташована Гейтсдейл і Фрасер Гю; Гетон, Волсєнд, з трагічними копаленьними, Північний Шілдє і Таймаса на північному березі; Гейтсдейл, Джєро, Південний Шілдє — на Дюреємському березі огинають щось із 15 кілометрів. Це безперервна низка металургічних майстерень, відливарень, де обробляють залізо, мідь, оливо, фабричні цементу, хемічних продуктів, канатів, морських корабельні. А далі, від Елєсута, західної частини Ньюкастля і аж до Жєра, розташовані славновізна могутня фірма Армстронг (виробничтво зброї).

На обох берегах Тайну тільки й видно пристані, понгоні то-що. Великі блоки понад ними протягають свої довгі маки. Велетенські мости-перевалки підносяться на кожну кроці. Ми — в самому царстві кузень.

Проте, кузні загли, не димлять гамарні. Промислове життя на три черти припинилось. Пришнєння вугільної про-

дукції тут особливо почуваться. Щось із 70 відсотків заводів закриті, або працюють тільки з величезним, надвичайно зменшенням апітатом. Корабельні порожні; то тут, то там видко тільки окремі судні в ре-

Пристані так само порожні. Кораблі відкля з цього промислового кладовища.

У Волсєнді, в Ньюкастлі, в Джєро, то-що я спробієс нащадати живичка англійської промисловости. І що-ж? Стільки величезний, надвичайно зменшення апітатом. Корабельні порожні; то тут, то там видко тільки окремі судні в ре-

Від імені спілки есперантистів радянських країн конгресу вів тов. Дрепан, який зазначив, що есперанто став засобом до розвитку солідарности робітників усіх країн. Увага радянського уряду до конгресу есперантистів доводить, що наш уряд вважає есперанто за цілком гарний засіб для міжнародного робітничого руху.

Сповідання, що конгресу іти навмисне нехотує розмахом цієї велетенської боротьби. А в тім вони могли б бачити. Підчас кампанії перед недавніми додатними виборами вони здєбільшого виступили в Волсєнді. Так само, як і я, вони бачили закриті заводи, гурти робітників, що їх виникули на брудний брук, що їх повинагані з заводів. Вони бачили, за яку ціну — злиди та горя — англійський капітал хоче перемогти. Для них важливо тільки те, що Маргарет Бонфілд (відомо діячка Партії Праці) чи-то "Меджі", як її прозвали,

перемогла на тих виборах. Цього їм доєсть. Але нове місце Партії Праці в парламенті зовсім не дає робітництву перемоги над капіталом.

Тепер відбувається боротьба не тільки проти шахтарів. Дві класи зіткнулися. Нецятя тільки в тім, що одна клася — капітал — виступає з'єднаними силами, тоді, як єдність другої класи — робітництва — систематично саботують погані керівники. Проте, якщо вони хотіли б, г-ге...

Адже-ж, вони саме й хочуть врятувати капіталізм, який, звісно, примусить робітництво дорого заплатити.

Поки-що робітників навмисно повинаганяли з підприємств, і це вони розпачаються за саботаж проводирів. Треба побачити оці гурти робітників, як вони вештаються без діла вузькими і забрудненими вулицями цієї великої промислової машини на Тайні.

У цій місцевості над усім панує тільки одне — завод. Навколо заводів скучилась злиденна людність, з якої власники заводів випускають всю кров. Тут викопує золото, що становить мідь англійського капіталу. Але пока-що продукцію пришнєно, бракує вугілля. Лондон, 30 липня. *К. Дєвід.*

ДІЯЛЬНІСТЬ РОБІТНИЧИХ ПОСЛІВ У ПАРЛЯМЕНТІ.

IV.
 З багатьох домагань, які ми поставили урядові в Оттаві на останній сєсії, лише одне не пішло перед парламентською формою законопрєкту. Було це домагання в справі звободження поправок до натуралізаційного закону. На підставі закону, в його теперішній формі, трудно є небритійським підданним, особливо тим, що приїздять з Європи, дістати натуралізаційні папєри після побути в Канаді потрібних п'ять років.

Кожна особа вносить тепер апікацію по горожанські папєри, мавител-поліс або инша тайна організація переводить тайне свідство відносно особи апіканта. Вона розвідує його про політичні переконання, релігію і класу людей, з якими апікант має зв'язки. Дуже часто політичні противники або особи, що ворожо відносяться до апіканта, є власне тим, до яких мавител-поліс іде за інформаціями. Очевидно, що ці інформації є дуже підфарбовані і фальшиві. Ці інформації ідуть потім перед суддою. Суддя уважає ці документи довірочними і ніхто не знає про них, за відомком мавител-поліс. Коли апікант приходить до екзаменації, він не знає про репорт, який предложила про нього поліція, ані не має змоги його бачити. Наслідком того він не може заперечити нічого, що сказано про нього в репорті, ані не має змоги проєззєманувати свідка, що зложив про нього фальшиві інформації.

Підчас останньої сєсії парламенту, за починком Вудсворта і мотів, ми склали мітинг поїти, що були зацікавлені в цій справі, на якому було присутних 40 послів. На мітинг вибрано малий підкомітет, який мав порушити цю справу, з урядом. Комітет складався з йорктонського посла Мекфі, давфінського посла Вєра і мене. Ми мали кілька конференцій з представниками уряду й остаточно погодилися на те, що уважали вдовольною розв'язкою питання. Наші пропозиції, які прийняв уряд, були би багато влєкшували апікантам одержування натуралізаційних папєрів. Вони повинні були лише дістати підписи двох поважаних осіб в громаді, в якій вони замешкують. Ці апікації мали висіти публично таксамо, як тепер, і годі кожна особа, що мала щонебудь проти апіканта, повинна була вжитися особисто і заявити публично свій спротив. Це було б покінчило з теперішніми тайними розслідуваннями і було б дадо до апікантові спрмогу, що вносив би якийсь спротив проти нього.

Одначе з огляду на надзвичайне положення, що витворилося при кінці сєсії, неможливо було внести цього законопрєкту в парламенті. Якщо на сльїдуючій сєсії парламенту відносно будуть подібні до тих, що були на минулій сєсії, і в парламенті буде достаточне число робітничих послів і симпатиків, я не думаю, що буде яка трудність предложити законопрєкту в парламенті, який розв'язє це питання вдовольною з точки погляду тих, що мають тепер різного рода непотрібні перешкоди при одержуванню горожанських папєрів.

А. А. Гіне,
 робітничий кандидат.

КОНГРЕС ЕСПЕРАНТИСТІВ.

Дня 6. серпня в палаці ім. Урїмського (бувна царська "Зимова Палата") в Ленінграді впросто відкрито VI міжнародний конгрес рознаціональної асоціації робітничих есперантистів. На конгрес з'їхалося понад 400 делегатів, між якими були 150 чужоземців — з Еспанії, Німєччини, Англії та інших 23-ох країн. Палац Урїмський прикрашено есперантськими прапорами та гаслами. Усі промови на конгрєсі передано по радіо за кордон.

Від імені спілки есперантистів радянських країн конгресу вів тов. Дрепан, який зазначив, що есперанто став засобом до розвитку солідарности робітників усіх країн. Увага радянського уряду до конгресу есперантистів доводить, що наш уряд вважає есперанто за цілком гарний засіб для міжнародного робітничого руху.

Сповідання, що конгресу іти навмисне нехотує розмахом цієї велетенської боротьби. А в тім вони могли б бачити. Підчас кампанії перед недавніми додатними виборами вони здєбільшого виступили в Волсєнді. Так само, як і я, вони бачили закриті заводи, гурти робітників, що їх виникули на брудний брук, що їх повинагані з заводів. Вони бачили, за яку ціну — злиди та горя — англійський капітал хоче перемогти. Для них важливо тільки те, що Маргарет Бонфілд (відомо діячка Партії Праці) чи-то "Меджі", як її прозвали,

"Літаючий Голянець" — чули ви про такого?

Лєгенда така є. Але я не маю часу вам її оповідати, тим більше, що це лєгенда.

Але літаючі Голяндці ще й тепер існують, і не лєгендарні, на Радянській Україні.

До Києва прибув автомобілем з Амстердаму, пишуть харківські "Вісти", заступник директора синдикату "Голяндія-Україна", Сєан-Бєль-Фу.

Розумієте — прибув автомобілем. З Києва автомобілем вїхав до Мєлїтополя і аж до Чорного моря.

Розумієте — автомобілем вїхав!

І як він там проїхав чи ще проїде крізь всі оті повстання геїтманські, отуманські, більшовицькі на суші, на морі і в повітрі?

Ге-ге! Голянець проїде! Не даром про него й лєгенду таку склали, що він і у водах океанів літає.

Риба пливає, а він літає. Хто знає, чи він в Україні між повстаннями не пливає часом... поїдє землею?

Може патріотичні газети розвєсмили б нам цю мєстерю?

Якимішак знову годє виборчим сіном. Цим разом вже консервативним... І "Укр. Голос" йому допомагає.

Говорив на мітингу консервативний діяч Джордж Райт, що треба позбавити чужинців в Канаді голосу. Говорив в присутности Мієна.

Про це писала англійська прєса. Про це "з білєю в душі" написав і "Укр. Голос" і запитав, чи цєму правда, чи це не погляд Мієна.

Якимішак за статтю та до Мієна:

— Викручуйся, каже, сіном, бо вратиш українські голоси.

— Як же викрутишся, коли...

— Не коли, але викручуйся, перед Українцями можна.

А прийме "Укр. Голос" викрут?

— Прийме, якщо підписати під сіно вїєса.

Підчас вїєса викрут:

"Канцєлярія прем'єра - міністра Канади, 29. серпня 1926".

Мієсє перебування не означєно.

Мієн 29. серпня відповідає Якимішаків. Лист подорожує... 29-го була недєля, а 30. серпня "Укр. Голос" вже на стєндах у Вінніпегу, 31. він є вже в прєддєлативних.

І якийсь той Мієн лист від 29. серпня вєсїв за один день прємандрувати до Якимішаків і ще того самого дня повиняється у вже надрукованому "Укр. Голосі".

Це вже здєється оєска, а не сіно. Але... Якимішак каже, що українські виборчі прєстєавлять.

Зміст листа:

"В справі прав нашого, на чужині уродженого населєння" — Мієн, по перше, не чув, що Райт говорив, по другє, не був, по третє, аж в пару тижнів до видаєса, що Райт "взагалі мав якусь промову, а далі дозволяє, дозволяє і т. д.

Вєсї англійська прєса писала, що Мієн був, чув і не опрєкнував, але заперєчення потрібне тільки для Українців.

А "Укр. Голос" від себе:

"Ми радї, що наш публичний запит сприячинив вдовольноє визисєння".

Якже-ж це панове — Аврам за миску сєвичничої юшки продав своє благословєня, а ви за отакє гниє Якимішакє сєно?

Куркуленко.

Товариші! Відновляєте прєддєлату на "Українські Робітничі Вісти"!

Не забувайте про прєсовий фонд "Укр. Роб. Вістєй"!

МІЖНАРОДНІ РОБІТНИЧИЙ РУХ І НОВА ОПОЗИЦІЯ.

Під ультра лівою — дрібно-міщанський меншовизм.

Ліві угруповання, що ще по-являються в тій чи іншій комуністичній партії — це не випадкове явище. Вже ті факти, що ці угруповання, чи вони в Радянському Союзі, чи в Німеччині, чи Італії, виявляють однакову ліквідаційську фізіономію, є доказом того, що в них єдине коріння. У всіх країнах, однаковість: ціоза ніби радикальної фразеології криється один дрібноміщанський меншовизм, що об'єктивно виявляє себе ніщо інше, як тільки вплив нової офіційної світової імперіалізму проти Радянського Союзу в рядах міжнародного робітничого руху. Цей вплив лише своїм ейдиди й на комуністичних партіях.

Це не нове явище. Криза у комуністичних партіях в капіталістичних країнах, зроджується здебільше безпосередньо тоді, як тільки починається офіційна капіталістичного суспільства проти міжнародного революційного руху пролетаріату та його носіїв, комуністичних партій та Комінтерну. Це найкраще можна бачити на комуністичних партіях в капіталістичних країнах. У Німеччині після повстання у березні 1921 р., після двого переслідування комуністів білими бандами буржуазії та соціал-демократів — перебівають Пауль Ленін та "лівий" Фрідланд до соціал-демократів, підтримуючи її офіційну проти комуністів. У Франції дезертирують Суварін і Кю-у табор буржуазії в той момент, коли вона саме задумує велике переслідування комуністів, що знайшли повести боротьбу проти марксовської війни, і т. д.

Союзники.

А теперішні "ліві" у комуністичних партіях в різних країнах? Що ситуація у теперішньому моменті є особливою, то про це немає ніякого сумніву. Наймогутніший буржуазний, а саме англійський, зароджує в її пануванню англійський пролетаріат. Поміж найуспішніших допомагає радянській пролетаріату, і тому англійська буржуазія почала люту офензиву проти Радянського Союзу. Що ця офензива не можна у кожний момент вестись воєнними засобами, то це не шкідить? У такій ситуації міжнародний меншовизм — це найдоцільніша зброя. І хоч, це безглузде та банальне, та вони кричать: "Радянський Союз, диктатор у Кремлі загрозить світовій революції!" Це ми чуємо ніби і з табору "лівої" опозиції в різних секціях Комінтерну, і з табору меншовиків, що раз-у-раз "доказують", що у Радянському Союзі будуватися не соціалізм, а капіталізм. Ситуація дуже цікава: англійська буржуазія з Чорчилем на чолі домагає, що радянський уряд загрозить капіталізму, тому, що він допускає, щоб радянські робітники збрали гроші для англійських страйкерів, і вона через те домагається повалення цього уряду. А її союзники та допомогачі соціал-демократи і наші "ліві друзі" дбають, щоб цей самий радянський уряд "зраджує" соціалізм та "будує капіталізм", і доходить з англійською буржуазією до одного висновку: "Цигана треба повісити".

Чого вони бояться.

Але ж ситуація цікава і з іншого погляду. Становище буржуазії у капіталістичних країнах робиться що раз важче. В Англії ми бачимо великі страйкові рухи, що де-далі загрожують господарці краю, у Франції фінансова криза величезних розмірів з постійними кризами уряду, те саме бачимо в Бельгії. У Німеччині господарська криза витворює постійну армію безробітних, захопивши третю частину всього робітництва; у Польщі, в Австрії та майже всіх капіталістичних країнах та сама безнадійна ситуація. До того що-раз більше лінійна робітничих мас. Скрізь міцніють та збільшуються комуністичні партії. Що-раз більше робітничих мас, що пробуджуються, йде за комунізм. Це знову це велика робітничая делегация з Німеччини до Радянського Союзу. Ця делегация складається з уповноважених соціал-демократичних робітничих мас, що видають "благодать" капіталізму та хочуть познайомитися з робітниками при будівництві соціалізму. І в цей момент наші "ліві друзі" гублять довіру до своєї власної справи та дезертирують з революційного фронту.

Кавський випередив "лівих".

Чи ця "ліва" наших ультра-лівих є "революційна петербуржачка"? Ми не гадаємо! Коли в Німеччині вплив комуністів що-раз меншав, коли голоси виборців на протязі одного року впали з 4-мільйонів на 1.8 мільйонів, коли наш вплив у професійних спілках був рівний нулю, то ці оборонці капіталу не кричали: "Комунізм в небезпеці!" Теперішні, коли широкі робочі маси у капіталістичних країнах зближуються до комунізму, коли в Німеччині у великій кампанії за вивільнення кляві пішло за комуністами 15 мільйонів, коли у Чехословаччині у кампанії проти мита тож йшли широкі робітничі маси за комуністичною партією, коли в Англії робітничі захоплюються великою симпатією для радянської акції солідарності, коли, нарешті, в

Радянському Союзі ми бачимо перші білі успіхи соціалістичного будівництва у тому, що соціалізована промисловість, що-раз розширюється, коли у капіталістичних країнах промисловість де-далі розпадається — то саме у цим моменті "відкривають" наші "ліві критики", що комунізм "загрожує", що треба "спасати" світову революцію. Біда тільки, що це "відкриття" приходить надто пізно. А вже його зробив Кавський вже кілька років тому назад.

"Права" й "ліва" — на одну лудку.

Ще одно, у чому теперішня опозиція подібна до всіх попередніх опозицій в наших рядах. Всі опозиції, чи вони виходили себе правими чи лівими, сходяться в одному, а саме в тому, що вони звертають свій удар проти існування радянської влади. Це очевидно. Радянська влада є ядро всесвітнього революційного руху. Хто веде опозицію проти цього руху, той мусить виступати проти його сильнішої опозиції, радянської влади. Ренегат Ленін почав тим, що він домагається, щоб комуністичну партію зробити незалежною від Москви. Бордіга (Італія) в союзі з Капелло, Корієм, Рут Фішер, Масловим та Урбаном домагається, щоб "російське питання" поставити на денний порядок. Цього домагається теж і російська опозиція.

"Права" чи "ліва" опозиція — це для нас є тепер загадка. Бо що-ж відігравали Кавський від Корна, чи Каца від Чорчила? Тільки фразеологія — не розбіжність в принципіальних поглядах на істотність речей. Так і в Радянському Союзі. Вихайми лише платформу Медведєва. Він добавив "рятунок" комунізму в ліквідації соціалістичних елементів господарювання та комуністичних партій в світовому масштабі. Чим відрізняється ця "робітничая опозиція" від інших

опозиційних груп? Чи вона се-бе чим небудь відмежувала від явних ліквідаторів? Аж ніяк! Навпаки, вони кажуть, що тільки деякі фальшиві погляди тих ліквідаторів треба змінити. Маслов та Урбан підкреслюють, що вони цілком погоджуються з "ленінградською опозицією" та з російською "робітничою опозицією". Ця російська опозиція, що з нею погоджуються німецькі "ліві", стоїть під проводом опозиціонера з 1923 р., і для нього ті самі Маслов, Рут Фішер та Урбан не знаходили доволі гострих слів, щоб його засудити. Учора опозиція, сьогодні друзі — не розберіть! Що така неоднорідна та заплетана в суперечностях опозиція не може виконувати ніякого впливу на маси, це тільки між ними.

Комуністичні партії набирають сили.

Теперішня опозиція в Комінтерні, ота, що виявляється як найскрапше в міжнародному масштабі — це симптом кризи зросту всесвітнього революційного руху. Комуністичні партії, що перед кількома роками були малочисними, непоказними групами та гуртками у загальному робітничому руху, починають перетворюватися у масові партії. Гуртки і групи політичні мусить уступити тепер далекосяжній політиці широким робітничих мас. Так само, як тоді, коли більшовики готовились перебрати владу, одна частина проводила спантеличилася цим завданням і дезертирувала від своїх комуністичних обов'язків, так цей факт повторюється і тепер, в хвилину, коли перед низкою комуністичних партій стоять ті самі завдання. Отже опозиція це не ознака "западу" та "кінця" більшовизму, як то тріумфом голяють наші вороги, це тільки ознака підйому та збільшення завдань, що стоять перед рухом, рухом, що мусить привести до перемоги.

Г. Ревель.

СУЧАСНА ТУРЕЧЧИНА.

(За Л. Левитським.)

Стара Туреччина вмірає, а народжується нова. Вона вивільняється з китів султанів і починає відроджуватися у всіх галузях свого економічного, політичного й культурного життя. Стари традиції домдаються в цілі основі. Скасовано віковичу чадру, що закривала лице жінки, запроваджується одностатевий султанат, каліфат, це свого роду мусульманське "панство" — відкинено геть. Країна набула не тільки зовнішнього європейського вигляду, але й зазнала глибоких внутрішніх реформ. Переведено земельну реформу, туркизацію, а навіть пригтовляються до прийняття латинської азбуки. Султани, та-реми, одаліски, євнухи — все

це пішло в п'ятому віку й стає матеріалом для казки, легенди. В Туреччині майже до 18-го століття, література, крім теологічної, не існувала. Турки, що весь час билася з Європою та Арабами, а навіть доходили до мурів Відня, володіли шаб-люкою краще, чим пером. До 18 століття ціле східне письменство було під впливом перської поезії Гафіза та Фердузі. 50 літ тому назад почала народжуватися турецька література і за той час багато поступила. Тепер турецька література починає цвісти.

Найбільш за інші галузі розвинуто в Туреччині журналістику. Видається чимало щоденних газет різноманітних

напрямків. Окрім турецької преси видається низку газет та журналів англійською, французькою, грецькою й вірменською мовами. Турецьких видань найбільше з'осереджено в Стамбулі, культурному центрі цілої республіки. Далі йде Ангора, сучасна столиця, де виходять такі газети: "Хакімет-Міліе", орган уряду; "Ені-Гюн", орган лівих кемалістів; "Себ-ля-Ришаа", пан-ісламський орган. В Стамбулі виходить "Тан-нін", що стоїть в опозиції до кемалістів; "Ікдам", що орієнтується на центральні державні й комерційні відтинки; "Ак-шам", вечірня турецька газета з мусаватським напрямком, ворожа до С.Р.С.Р.

Народні турецькі театри є в Стамбулі, Смирні й по інших містах. Власне кажучи, це є сполучення театрив з кавярнями, в яких ви сидите за столиком і дивитесь на звичайну сцену з куртиною й т. ін. Песи переважно комедійного змісту. Приємно вражає назвичайно легкій та здоровій гумор. Серед комиків трапляються іноді великі майстри цієї справи, не гірші від своїх європейських братів. Що торкається театрив-містерій, то вони відбуваються на вільному повітрі десь на майдані анатолійських містечок, при чому участь бере населення. Тепер такі видовища дуже рідко зустрічаються.

Коран (святий книга магометан) не дозволяє також робити малюнків живої природи й через те турецьке образотворче мистецтво за минулі часи дуже блідне. Єдиними зразками цієї галузі мистецтва треба вважати вивітки до віршів корану та декілька портретів султана. З новітніх художників вже сучасного напрямку відомі Хаміль-паша та Хамді-бей. Обидва видатні, талановиті майстри і на їх творчості зростає нова школа. В більшості образотворчє мистецтво Туреччини обмежене орнаментикою будівництва. Знамениті турецькі архітектори Мима-Синан і Касим були виключними майстрами. Їхня творчість — це грандіозні мечеті Андріанополу та Стамбулу, наприклад, Фаті, Сулеймані та Валиде. Турецьку архітектуру характеризує сміливістю будови бань, своєрідність м'якшею мармуровою орнаментикою та високі стрункі мінаретні, що відрізняє її від архітектури арабської, яка дає нам зразки присадкуватих важких мечетей.

Треба сказати ще кілька слів про нову турецьку архітектуру, яка відома також під назвою мавританського ренесансу. На її засадах архітект Крейз-бей дав шедевр мистецтва — ідеальної краси мечеті, а особливо палади Дольма-Бахче, Чагаран і Бейлербейлі. Зараз відроджена молода Туреччина починає, як і Україна, творити свою власну культуру.

3 МІЖНАРОДНОГО РОБІТНИЧОГО РУХУ

ВІДЗОВА ВИКОНБЮРА ПРОФІНТЕРНУ ПРО ДОПОМОГУ МАЙНЕРАМ.

Виконавче Бюро Профінтерну у відозві про страйк англійських майнерів визнає: — Допоможіть англійській федерації майнерів боротися проти капіталу, що намагається скасувати 7-годинний робочий день і накинути англійським робітникам, годливим ставки заробітної платні! Не допустіть до цього! Допомога ваша тепер потрібніша, ніж коли інше. Всі на підтримку англійських майнерів!

КОНФІСКУЮТЬ КОМУНІСТИЧНІ ВІДЗВИ.

З Калькути, Індії, повідомляють, що уряд наказав конфіскувати в Індії відзову компартії Індії про скликання конгресу. Уряд каже, що відзова є бунтарського духа. Цей листунок уряду вважають за початок наступу проти індуських комуністів.

ПЕРЕМОГА РОБІТНИКІВ.

В Японії скінчився перемогою страйк робітників музичної індустрії, який тривав від квітня. Таксамо закінчився перемогою страйк докових робітників та бавовняної індустрії.

ЗАКРОПИЛОНА МОЛОДІ ДО РАДЯНСЬКОГО СОЮЗА.

На міжнародній юнацькій день до С.Р.С.Р. прибудуть делегати робітничої молоді від Англії, Італії, Голандії. Чекають також делегати робітничої молоді з Чехословаччини, Польщі та Франції. В осени прибуде делегати робітничої молоді Японії.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ БЛОГО ТЕРОРУ.

40: серпня відбулися по всіх районах Берліну великі демонстрації, що їх влаштував МОДР на знак протесту проти білого терору та за звільненням політичних в'язнів. В сучасних поліції з демонстрантами ранево 20 осіб.

ПРОТИ ФРОНТОВИКІВ.

В Німеччині почався загальний наступ протії буржуазної преси проти робітничих відділів, знаних, як червоних фронтовиків. Фашистські організації також стали до послуг поліції.

СТРАЙКИ В ЛИТВІ.

Страйковий рух, що почався ще в травні, після поразки клерикалів при виборах до сейму, не втихав. Саме тепер відбувається ряд страйків в районах Маріямполя.

3 ПОЛЯ НАУКИ Й ТЕХНІКИ.

ЕЛЕКТРО-АВТОМОБІЛЬ.

Коло Нью Йорку випробовано перший електро-автомобіль, тоб-то автомобіль, що має не бензиновий, але електричний мотор. Новий автомобіль дістає електричну зарядку від акумуляторної батареї. Цей зарядник вистарчає на певну скількість кілометрів.

Своєю силою й швидкістю новий автомобіль на багато перевищує звичайні автомобілі. Цей винахід може викликати великі зміни в автомобільній справі.

ЕЛЕКТРОКАЦІЯ НА ЗАХОДІ.

Одною з найбільш електрифікованих країн є тепер Норвегія, де 75 відсотків людуности користується електрикою. Дуже поширено електричні двигуни в сільському господарстві в Швеції, Данії, Голландії та Франції. В Каліфорнії сільсько-господарська електрифікація дає найбільший прибуток. Це пояснюється широким вживанням на фармах штучного зрошення, для якого потрібно досить багато електричної енергії. У Швейцарії електричною енергією користується аж 90

відсотків людуности. Цьому сприяє те, що Швейцарія має дешеву гідроелектричну (водяну) енергію.

ОХОРОННІ МАСКИ ДЛЯ МАЙНЕРІВ.

Отруєння, що трапляється в майнах через скликання вугляного газу спричиняє тяжке недання людині. Винайдений недавно апарат, що являє собою протигазову маску, з довгою трубкою, що входить у особливий посуд, приладований на поясі людини. В посуді тому — хемічна мішанина, що не пропускає отруйних газів і очищає повітря. Таким апаратом у західній Європі користуються всі майнери, коли працюють у небезпечних місцях.

БЕЗХВОСТІЙ АЕРОПЛЯН.

Англійський авіатор капітан Гол винайшов безхвостого аеропляна, на якому він уже пробував літати й мав гарний успіх. Над винаходом цим він працював понад 3 роки. Цей аероплян має ту перевагу, що він стійкийши й виключає небезпечку втратити контролю на великій височині.

І. Ю. КУЛІК. СУЧАСНА УКР. ЛІТЕРАТУРА Й УГРУПОВАННЯ В НІЙ.

(Продовження.)

Микола Хвильовий пише: в "Електричний вік", де молиться: Отче наш — електричної системи віку! На твоїх крисцевих віях Запеклася майбуття слюза Да буде твоєю непохитна воля Там — На землі, Як тут — В заводі. ...На димарях похмурого заводу І на полях, в шматках крові — Читаю заповіт. ("Жовтень") Володимир Сосюра закоханий в завод більше ніж у жита: Заводе, тату мій!... мов блаудний син до тебе Вернувся знову я з благанням на вустах. Каже він в поемі "1917 рік". І взагалі, завод, шахта, праця, загострена класова боротьба, — постійні мотиви творчости цього поета:

Роздули ми горно, ще'нерухоме вчора. Й ковала зорний спів до праці дзвінкою зве. І ніби дим замерз над золотим заводом. Ми на роботу йдем. Там де шахти росністерли Темні крила над селом... Люде людей лише по руках пізнавали: "Чи в моголях, чи ні".

Однак, покинемо з прикладами й повернемо до того становища, яке переживала українська література в 1920—1922 рр. Об'єднання письменників різних напрямків довкола "Шляхів Мистецтва" тривало не довго. Закінчення горожанської війни й перехід до нової економічної політики — прискорили розподіл. Харківська група все більше прямувала до утворення справяного пролетарського письменства й це не задовольняло тих письменників, які тимчасово прилучились були до революцій, не розуміючи її пролетарського змісту. Першими відколотись від "Шляхів Мистецтва" футуристи й заснували свою організацію в Києві — "Аспанфут" (Асоціація Пан-Футуристів) і видали свої збірники — спочатку "Семафор у майбутне", потім "Катафалк Мистецтва". Там вони виявили своє анархічне ество й гостро виступили не тільки проти пролетарського мистецтва, але й проти мистецтва взагалі, проголошуючи, що мистецтво вмерло, його треба поховати, пролетаріатові воно не потрібне й т. ін. Цим вони виявили й свій зв'язок зі старою буржу-

азною культурою, бо саме буржуазне мистецтво вмерло, а вони, не розуміючи її не помічаючи виникнення пролетарського мистецтва, що йшло на зміну буржуазному, запевняли, що взагалі вже не залишилося місця мистецькій творчості в життю. В своїх виданях футуристи займались всякими безглуздими вибриками, незрозумілими ані читачам ні самим авторам. З "Аспанфуту" футуристи зорганізували друге об'єднання в Києві — "Комункульт", яке мало своїм завданням ніби поширювати комуністичну культуру; обдурені цією привабливою назвою, в "Комункульт" вступали й деякі ширі революційні письменники, але верховодили й там футуристи — М. Семенко, Гео. Шкурупий, М. Бажан, Ю. Шпид та інші. Не можна відмовити цим футуристам мистецького хисту, але той хист вони марнували на дурниці, вибрики, замість обслуговувати інтереси пролетаріату. Поруч з футуристами виникали й інші угруповання письменників. В Києві-ж молода група письменників об'єдналася довкола виданого нею збірника (альманаха) "Гроно". Ці письменники не мали виразного програму, виявляли невизначені симпатії до революції й проповідували динамізм у мистецтві, тоб-то, як вони самі казали, "рух, боротьбу, силу і нові гостро-ясравлі образи зовнішнього миру"; пізніше ця група видавала в Катеринославі збірник "Вір Революції", а в Харкові — щось в роді журналу — "Арена". Поруч з тим в Києві гуртувалися символісти, неокласики й сила інших, дрібніших груп, часом з яскраво-висловленою дрібнобуржуазною ідеологією. Бували випадки, коли ці дрібнобуржуазні письменники приєднувалися до аспанфутів, комункултів, динамістів, — бо

невизначний програм цих груп давав можливість з чужим революцій письменникам уживатись з напівреволюційними. Цим пояснюється те, що де-які поети, які спочатку захоплювали революцію, відійшли частинно від неї пізніше й почали виступати проти одного з її завдань — утворення пролетарської літератури? Справа в тім, що сама революція змінила свої форми; доки вона виступала у вигляді боїв, повстань, горожанської війни, бурхливого віру — доти нею часом захоплювались просто неспокоїні, непосидючі владі, навіть, як не розуміли її справжнього ества: їх захоплював самий вир, самий процес боротьби. Коли-ж скінчилася горожанська війна й почалося буденне будівництво, головним чином на економічному фронті, — це будівництво вже не здавалося їм привабливим; вони виглядали вже надто звичайним для тих мрійників і примушувало їх вигадувати більш виразного реві, ніж будень революції, й знову поглиблюватись в особисті переживання й настрої. Розбрат у письменницьких колах тягнувся аж до утворення двох великих і міцних літературних об'єднань — "Плугу" й "Гарту". Тоді він ушух, на жаль, лиш тимчасово. (Далі буде.) Товаришу Робітнику! Не забувай, що твоєю одинока газета в Канаді — "Українські Робітничі Вісти" — видається лише за твої гроші й інших таких самих, як ти. Памятай, що твоя газета від нікого не надіється помочі, лише від тебе. Тому присилай передплату і скільки зможеш на пресовий фонд.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. ІРЧАНА **КАРПАТСЬКА НІЧ** що недавно вийшла з друку? Якщо немає її в вас самі, або виші знайомі, то поштаріться купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви перчитаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перчитаете до кінця. Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страші події в старому краю. Читачи "Карпатську ніч" в рівночасно багато читачів і в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладина з артистичним малюнком в двох кольорах. Купіть, а ніколи не пожалуйте! Розповсюдуйте серізь цю книжку. ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ. Замовлення з гринами посила-ти на таку адресу: Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.

ГОЛОСИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

ДВА КОНЦЕРТИ.

Салт Сте Мері, Онт.

Дорогі Товариші! Хочу поділитися з вами радісною звісткою, що дня 18. вересня ц. р. загостила до Салт Сте Мері мандолинона оркестра і гурток танцюристів в Торонто, щоб відграти тут концерт. Приїзд моводів Торонтою до нас, до цієї місцевості був досить несподіваний. Дня 12. вересня отримали ми із Салт Сте Мері телеграму, чим повідомлено нас, що до нас приїде дня 18. вересня тов. Босович разом з групою диточок і дадуть в той день концерт. Ця звістка рознеслася дуже скоро по шість міст, і вже через деякий час можна було бачити на лицах товаришів загальну радість. Раділи малі і великі, молоді й старі, раділи загальною есі, хто бодяв трохи симпатизує з робітничим рухом. Не радилі лише наші противники, а що більше, старалися, щоб ше небузд зробити на шкоду нам та нашим дорогим малым гостям.

ДЕЩО ПРО ОСВІТНИЙ КУРС.

Транскон, Ман.

Минуло вже два місяці, як у нас почався освітній курс. На цей курс записалося 15 курсантів і курсанток. Наука провадиться два рази на тиждень. Предмети, які ми зараз беремо, є наступні: українська грамати́ка, географія, всевітня історія і робітство. Повинні предмети є до роби тяжкі, але треба признати, що курсанти старуються засвоїти їх собі. Треба також признати, що курсанти вже багато й скористали до цього часу.

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ НА БУДОВУ ШКОЛИ Й ДРУКАРНІ.

- Харабішевч Іван, Венкувер, Б. К. \$ 5.00
Барич Петро, Будзед, Ман. 5.00
Збірка "Запорожської Січі" в Іст Сейнт Луїс, Ілл. 18.50
Робітничі гуртки, Калгарет, Алта. 25.00
Третяк Анна, Вінніпег, Ман. 30.00
Позняк Никола, Вінніпег, Ман. 5.00
Коруна Прокіп, Вінніпег, Ман. 25.00
Калиновський І., Вінніпег, Ман. 10.00
Левидський Василь, Вінніпег, Ман. 5.00
Пашківський Василь, Вінніпег, Ман. 10.00
Місюрак Михайло і Анна, Вінніпег, Ман. 20.00
Відділ ТУРФДім в Сміфт Корент, Саск. (збірка) 6.55
Жертвували: по \$1.00: Д. Круль, Т. Іванчук; по \$0.50: Ф. Сенюк, М. Дідух, М. Божок, Ф. Петришин, В. Снігар, П. Топоровський, К. Ольчук; П. Форт 35 ц.; по 25 ц.: В. Томко, Т. Романко; І. Когут 20 ц.

ПІКНІК ВІДДІЛУ ТУРФДІМ
СТАРАННЯМ ВІДДІЛУ ТОВАРИСТВА УКР. РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКИЙ ДІМ В ІСТ КИЛДОНАН
ВІДБУДЕТЬСЯ
В НЕДІЛЮ, 5-ГО ВЕРЕСНЯ Ц. Р.
НА ФАРМИ РОБ. ЗАП. Т-ВА В ІСТ КИЛДОНАН
(буша Меддугел фарма)
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
На пікніку будуть смачні перекуси, холодні напитки, різні спортивні гри, танці і інше.
МІСЦЕ НА ПІКНІК ЧУДОВЕ.
ЯК ІХАТИ: Беріть стрітку "Килдонан" і їдте нею аж до кінця. Там треба переїсти на "Сейнт Пол" кару (що коштує три центи) і їдте нею аж до Fortier Ave. Вся їзда коштує 8 центів. На місці вас стрінуть представники комітету.
ІДЬТЕ САМИ І КЛИЧТЕ З СОБОЮ СВОІХ ЗНАЙОМИХ.
В РАЗІ НЕПОГОДИ ПІКНІК ВІДБУДЕТЬСЯ В СЛІДУЮЧУ НЕДІЛЮ.

Средств до життя. А чому вібно так? Тому, що нема між робітниками єдності, єдиної організації. Маж робітників не використана ще темота. Більшість робітників думає також забарто про свої особисті інтереси а не про добро загалу і тим самим шкодять вони загальній робітничій справі.

УВАГА! ТРАНСКОНА! УВАГА!
З нагоди третьої річниці отворення Українського Робітничого Дому в Трансконі, старанням Керуючої Ради при відділі ТУРФДім, будуть устроєні наступні підприємства в таких днях:
В суботу, 4. вересня, дуже гарне, повчаюче й зворушаюче представлення — драма на 4 дії В. Сиротенка п. н.: "ТЕРНОВИЙ ВІНОК".
Вступ на представлення за тикетами.
Початок рівно в годині 8.30 вечером.
В неділю, 5. вересня, дуже багатий своїм змістом КОНЦЕРТ-МІТІНГ.
Вступ за вільними жертвами при дверях.
Початок в год. 8. вечером.
В понеділок, 6. вересня, на ("Лейбор Дей"), відбудеться дуже гарна ЗАБАВА З МУЗИКОЮ І ТАНЦЯМИ.
Вступ за тикетами.
Початок в год. 1. пополудни.
Товариші і Товаришки Транскони! Керуюча Рада пригтовляється до відсвяткування третьої річниці отворення У.Р.Д. вже близько два місяці. До представлення витягнуто найкращі наші мистецькі сили, як також й до концерту. На концерті Ви дочуєте не лише пісні і музику, але також і коротенькі промови бесідників і бесідниць зі всіх відділів наших організацій, що гуртуються при У.Р.Д. На забаву Ви повинні також прийти. Коли не танцюєте, так переведте весело пів дня з товаришами та товаришками.
На всіх цих підприємствах Ви довідаєтеся про наш освітній та культурні здобутки, про поступ українського робітництва на полі освіти, як також і їхніх дітей.
Ми визнаємо всіх робітників і робітниць та їхніх дітей прийти на ці підприємства якнайчисленніше.
Приходіть самі, кличте своїх знайомих і сусідів! Приходіть громадно! Приходіть всі!
Керуюча Рада.

50 КОНЦЕРТІВ В ЗАХ. КАНАДІ
П'ЯТЬДЕСЯТЬ ПЕРШИЙ
ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ
ДАДУТЬ НАШІ СЛАВНІ МАНДОЛИНІСТКИ
В суботу, 4. вересня в годині 8.30 вечером
В УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИЧИМ ДОМІ В ВІННІПЕГУ
В ПРОГРАМУ ЦЕГО КОНЦЕРТУ ВХОДЯТЬ:
Найкращі твори композиторів світової слави, найкращі твори українських композиторів, українські народні пісні, сольові спів, дуети, тершети й танці: тропак, козак і аркан.
Тов. Тома Кобзей, який здив як руководитель з мандолиністками по зах. Канаді й зробив з ними дві тисячі миль дороги, розкаже, як їх робітничі й фермерські стрічали, вітали і приймали.
УВАЖАЙТЕ, НЕ ЗАБУВАЙТЕ І НЕ СПІЗНЯЙТЕСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ В СУБОТУ, 4. ВЕРЕСНЯ ВЕЧЕРОМ, БО МОЖЕ НЕ СТАТИ МІСЦЯ.
ВЕСЬ ДОХІД З КОНЦЕРТУ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА БУДОВУ ШКОЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ УКР. РОБІТНИКІВ В ВІННІПЕГУ. — ПРИХОДІТЬ ЯКНАЙЧИСЛЕННІШЕ!
ЦІНИ ТИКЕТІВ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ 25 Ц., А ДЛЯ ДІТЕЙ 10 Ц.

Спірською залізною дорогою біля стачі Гонор, Ман., їхали на моторній карі два лайн-мени. В своїй подорожжі наїхали вони на пса і мотор-кара злетіла з шин. Оба лайн-мени повинні були вперед карі і та тягнула їх наперед себе ще 70 футів, через "швиц", "крюгін". Остаточно один лайнмен отався поміж рейлами, а другий вилетів на траву. А кара пішла ще далі 8 футів.

Місячні збори відділу ТУРФДім в Іст-Килдонан відбудуться в суботу 4. вересня і почнуться в годині 8. вечером. Справи до полагодження важкі. Приходіть всі на означений час. Заряд.

Важне повідомлення із Салт Сте. Мері, Онт.
Повідомляється всіх робітників і робітниць в Салт Сте. Мері, Онт., що заходом української, філяндської і італійської місцевих робітничих організацій відбудеться в неділю 5. вересня о год. 8. вечером в філяндській залі масове протестаційне віче проти засуду Товариші і Товаришки! Ми робітники повинні повести спільно якнайршучішу акцію за звільненням обох згаданих товаришів від смерті, на яку засудили їх американські капіталісти.

Тому обовязком кожного робітника і робітници є прийти на повні збори і долучити свій голос протесту проти страшного і несправедливого засуду наших передових товаришів.
Всі на мітінг дня 5. вересня!
Спільний Комітет.

Повідомлення.
Оцим повідомляється всіх заінтересованих, що Марія Франкфурт, артистка російської державної опери (Москва, Київ), відкриває дня 1. вересня курс навчання співу. Поштановка голосу по італійських і російських методах. Підготовть оперних партій і концертного репертуара (класичні і народні пісні). Адреса: 19 Kennedy St., Winnipeg, Man.

УВАГА! МУС ДЖО! УВАГА!
Діточа мандолинова оркестра при відділі ТУРФДім в Ріджайні устроє в неділю 5. вересня в Мус Джо, в салі Укр. Роб. Дому

Величавий концерт.
В програму концерту входять гарні музичні твори, як "Гамалія" і "Бандура" а також сольові-співи, дуети та деклямації. Майже всі точки будуть виконані в супроводі п'яна.

УВАГА! ФОРТ ВІЛ'ЯМ, ОНТ.!
Цим подается до відома всім членам відділів ТУРФДім, Р.З.Т. і членкиням відділу Жін. Секції, що в неділю, 5. вересня ц. р. в год. 2.30 по полудни відбудеться в льоколі під ч. 808 McIntosh St.

Збори драмспівгуртка.
Простіться всіх членів і членкинь вишезгаданих організацій прийти на ці збори на означений час. Вітаємо теж радо й тих робітників і робітниць, що ще не є в наших організаціях, а бажали-би вписатися до нашого Драматично-співачького гуртка.
Міст. Комітет.

